

Länsstyrelsernas och kommunernas samråd med fastighetsägare och myndigheter inför beslut om bildande av naturreservat

En god dialog är grunden för ett framgångsrikt naturreservatsarbete. Processen att bilda naturreservat ska vara öppen. Den beslutande myndigheten ska ge fastighetsägare och andra sakägare möjlighet att vara delaktiga i processen.

Myndighetssamråden är viktiga för att en korrekt avvägning mellan olika allmänna intressen ska kunna göras, för en god hushållning med offentliga medel, för en enhetlig tillämpning av regelverket och för att Sveriges internationella åtaganden ska uppfyllas effektivt.

Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning om vad som gäller för länsstyrelsens och kommunens samråd med fastighetsägare, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet och andra aktörer.

Innehåll

Inledning	3
Samråd ska alltid ske med fastighetsägare och kommun/länsstyrelse	3
Fastighetsägare och andra sakägare	3
Samråd mellan kommun och länsstyrelse	3
Kommunens och länsstyrelsens samråd med centrala myndigheter	4
Riktlinjer för samråd med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Riksantikvarieämbetet	4
Naturvårdsverket	4
Havs- och vattenmyndigheten	5
Riksantikvarieämbetet	5
Instruktion för länsstyrelsens samråd med Naturvårdsverket	6
Versionshistorik	6

Inledning

Myndighetssamråden är viktiga för att en korrekt avvägning mellan olika allmänna intressen ska kunna göras, för en god hushållning med offentliga medel, för en enhetlig tillämpning av regelverket och för att Sveriges internationella åtaganden ska uppfyllas effektivt.

Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning om vad som gäller för länsstyrelsens och kommunens samråd med fastighetsägare, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och andra aktörer. Vägledningen innehåller också rutiner för länsstyrelsens samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Samråd ska alltid ske med fastighetsägare och kommun/länsstyrelse

Processen att bilda naturreservat ska vara öppen så att den beslutande myndigheten ger fastighetsägare och andra sakägare möjlighet att vara delaktiga.

Detta innebär att sakägaren ska ha information i ärendet, ges möjlighet att förstå syftet med att skydda området och vilka inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden som myndigheten föreslår och vilka åtgärder som kan bli aktuella (till exempel anläggande av vandringsled, borttagande av vandringshinder för t.ex. fisk, frihuggning av vidkroniga ekar, naturvårdsbränning m.m.). För mer vägledning om samråd med sakägare hänvisas till vägledningen *"Sakägares möjlighet att lämna synpunkter på ett förslag till beslut."*

Den beslutande myndigheten ska också samråda med andra myndigheter.

Fastighetsägare och andra sakägare

Den beslutande myndigheten (länsstyrelsen eller kommunen) ska inhämta synpunkter från ägare och annan innehavare av särskild rätt till marken innan beslut fattas om att bilda naturreservat¹.

Samråd mellan kommun och länsstyrelse

Länsstyrelsen och kommunen ska samråda med varandra innan beslut fattas om att bilda naturreservat².

¹ 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

² 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Kommunens och länsstyrelsens samråd med centrala myndigheter

Beroende på vad beslutet rör ska länsstyrelsen eller kommunen samråda med olika centrala myndigheter, om det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för myndigheten³:

fiske - Havs- och vattenmyndigheten

vattenbruk - Jordbruksverket

skogsmark - Skogsstyrelsen

grundvatten - Sveriges geologiska undersökning

Länsstyrelsen eller kommunen ska före beslut om bildande, ändring eller upphävande av naturreservat samråda med Sveriges geologiska undersökning (SGU), även om frågan inte rör grundvatten, om det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för SGU⁴.

Riktlinjer för samråd med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Riksantikvarieämbetet

Naturvårdsverket

Länsstyrelsen ska samråda med Naturvårdsverket om beslutet rör Naturvårdsverket och kan leda till ersättning eller inlösen enligt 31 kap. miljöbalken eller någon annan ekonomisk förpliktelse för staten, eller annars är av vikt.

Med ärenden av vikt bör alltid avses

- förslag som innebär att gällande områdesskydd får ett upphört eller försvagat skydd genom:
 - a) upphävande eller försvagning av A-föreskrift eller
 - b) tillägg av undantag från A-föreskrift eller
 - c) minskad areal genom upphävande av någon geografisk del av ett gällande skydd.
- om länsstyrelsen avser att väsentligt ändra syfte eller prioriterade bevarandevärden.

I de fall en kommun beslutar om naturreservat sker kommunens samråd i första hand med länsstyrelsen.

³ 25 a § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

⁴ 25 b § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Havs- och vattenmyndigheten

Länsstyrelsen eller kommunen ska samråda med Havs- och vattenmyndigheten om beslutet rör fiske och det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Havs- och vattenmyndigheten. Länsstyrelsen eller kommunen ska också samråda med Havs- och vattenmyndigheten om ärendet är av vikt.

Med ärenden av vikt bör alltid avses

- ett havsområde,
- ett område som berör Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren eller Storsjön i Jämtlands län,
- ett värdefullt vatten enligt nationell strategi för skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer, Naturvårdsverkets Rapport 5666,
- ett område som omfattas av vattenhabitat som ingår i Natura 2000-område, Ramsarområde eller andra internationella skyddsformer och direktiv (Baltic Sea Protected Areas, Marine Protected Areas, Oslo-Pariskonventionen),
- ett vattenobjekt där det planerade skyddet kan innebära omprövning av vattendom e.dyl., samt
- ett annars värdefullt vattenobjekt.

Riksantikvarieämbetet

Enligt Förordningen om områdesskydd ska Länsstyrelsen, innan myndigheten fattar ett beslut i ett ärende enligt 7 kap. (avser naturreservat och andra typer av områdesskydd) eller 26 kap. 11 § miljöbalken (avser stängselgenomgångar för allmänheten) samråda med Riksantikvarieämbetet om beslutet rör Riksantikvarieämbetet och kan leda till ersättning eller inlösen enligt 31 kap. Miljöbalken eller någon annan ekonomisk förpliktelse för staten eller annars är av vikt.

Vad som menas med formuleringen i förordningen «*beslutet rör Riksantikvarieämbetet*» och formuleringen «*annars är av vikt*» preciseras inte vidare i förordningen.

Nedanstående punktlista utgör enligt Riksantikvarieämbetet exempel på beslut som rör Riksantikvarieämbetet och som avser frågor av vikt enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Riktlinjerna enligt punktlistan bör tillämpas även i ärenden avseende ändringar av skötselplaner för naturreservat.

Myndighetssamråd ska genomföras

- om förslaget till beslut eller förslag till ny skötselplan för naturreservatet medför en ekonomisk förpliktelse för staten som finansieras med anslag för kulturmiljövård (förekommer endast i undantagsfall).

Myndighetssamråd bör dessutom genomföras när något av följande förekommer:

Förslaget till beslut eller skötselplan för naturreservatet

- berör områden som ligger i eller i anslutning till statligt byggnadsminne, kulturresevat, nationalstadspark eller världsarv,
- berör områden eller landskapsavsnitt med särskilt värdefulla kulturmiljöer innefattande biologiskt kulturarv, byggnader, fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar *samtidigt* som länsstyrelsen föreslår att skötselplanens huvudsakliga inriktning ska vara fri utveckling eller introduktion av nya skötselåtgärder som tidigare inte förekommit i den aktuella miljön, till exempel naturvårdsbränning eller veteranisering,
- i övrigt leder till att värdefulla kulturmiljöer påtagligt påverkas negativt,
- länsstyrelsen av annan specifik anledning önskar inhämta Riksantikvarieämbetets synpunkter.

Om inga av ovanstående punkter är uppfyllda bör länsstyrelsen inte skicka förslag till beslut om naturreservat och skötselplan, eller förslag till reviderad skötselplan, till Riksantikvarieämbetet för samråd.

I de fall kommunen beslutar om naturreservat sker kommunens samråd i första hand med länsstyrelsen.

Instruktion för länsstyrelsens samråd med Naturvårdsverket

Det finns en fastställd instruktion för samråd med Naturvårdsverket:

”Samråd om områdesskydd – instruktion mellan länsstyrelserna och Naturvårdsverket”. För detaljer kring genomförande av samråd hänvisas till instruktionen.

Versionshistorik

En första version av vägledningen publicerades 2013-09-02, Naturvårdsverkets beslut NV-04220-12.

Vägledningen uppdaterades i juni 2015, Naturvårdsverkets beslut 2015-06-08 NV-04220-12.

Vägledningen uppdaterades i juni 2022, Naturvårdsverkets beslut 2022-06-06 NV-05465-22.

Vägledningen uppdaterades i augusti 2023, Naturvårdsverkets beslut 2023-08-22 NV-05465-22.